

ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА КРЪВНО НАЛЯГАНЕ СРЕД ПОСЕТИТЕЛИТЕ В АПТЕКИ В СОФИЯ

Е. ГРИГОРОВ¹, ХР. ЛЕБАНОВА¹, Е. НАСЕВА² И И. ГЕТОВ¹

¹Фармацевтичен факултет, МУ – София, ²Факултет по обществено здраве, МУ – София

STUDY OF THE ATTITUDES TO BLOOD PRESSURE MEASUREMENT AMONG VISITORS IN COMMUNITY PHARMACIES IN SOFIA

E. GRIGOROV¹, H. LEBANOVA¹, E. NASEVA² AND I. GETOV¹

¹Faculty of Pharmacy, MU – Sofia, ²Faculty of Public health, MU – Sofia

Резюме. Сърдечно-съдовите заболявания (ССЗ) са причина за една трета от глобалната смъртност и за една десета от глобалното бремене на болестите. Ако бъде намалено разпространението на хипертонията – основен сърдечно-съдов рисков фактор, веднага ще последва и намаляване на общата икономическа тежест на ССЗ. През последното десетилетие ролята на фармацевтите в аптеките за обслужване на населението непрестанно се променя, като те все по-активно вземат участие при провеждането на различни здравни кампании за профилактика на редица заболявания. Измерването на кръвното налягане в аптека може да играе важна роля в профилактиката на ССЗ и за намаляване на риска от развитие на ИБС. В този смисъл фармацевтите, като здравни специалисти, могат да вземат активно участие в предоставянето на тази профилактична услуга. Целта на нашето проучване е да установи какви са относителният дял и профилът на пациентите/посетителите в аптека за обслужване на населението, които искат да им бъде направено измерване на кръвното налягане.

Ключови думи: ССЗ, аптека, кръвно налягане, ИБС, профилактика

Summary. Cardiovascular diseases (CVD) account for one third of the global mortality and one-tenth of the global disease burden. However, if the prevalence of hypertension as a major cardiovascular risk factor is reduced, an immediate reducing the economic burden of CVD will follow. Over the past decade, the role of the pharmacists in community pharmacies is constantly changing as they increasingly participate in the implementation of various health campaigns for the prevention of many diseases. Measurement of blood pressure in a community pharmacy can play an important role in the prevention of CVD and reduces the risk of developing IHD. In this sense, pharmacists, as health professionals, can actively participate in the provision of this preventive service. The aim of our study was to ascertain what part of the patients / visitors at the community pharmacy want their blood pressure to be measured.

Key words: CVD, pharmacy, blood pressure, ischemic heart disease, prophylaxis

Увод

Сърдечно-съдовите заболявания (ССЗ) са причина за една трета от глобалната смъртност [3] и за една десета от глобалното бремене на болестите [15]. Ако бъде намалено обаче разпространението на хипертонията – основен сърдечно-съдов рисков фактор [9], веднага ще последва и намаляване на общата икономическа тежест на ССЗ [10]. Една от най-големите пречки за контролиране на хипертонията са ограничените средства за здравеопазване, особено

но в страните с ниски и средни доходи, които от своя страна допринасят за 80% от глобалната тежест на ССЗ [10]. Повишените стойности на кръвното налягане, диагностицирани и класифицирани като болест, са причина за 7,6 млн. смъртни случаи в световен мащаб [2] и за 47% от индивидите, при които се развива ИБС [8].

В Декларацията от Люксембург е постигнато споразумение между представителите на здравните министерства на страните членки на ЕС, както и между европейски-

те и националните кардиологични дружества и организации, за енергично стартиране и заздравяване на превенцията и профилактиката на ССЗ [7].

През 1998 г. Peter Wilson и кол. създават алгоритъм за изчисление на риска от развитие на ИБС, базиран на категорийни променливи, като основна роля в него заемат стойностите на кръвното налягане и холестерола [14]. Наскоро завършилото мултицентрово европейско проучване Euroaspire III показва, че нивото на контрол на кръвното налягане и знанията по отношение на прицелните стойности не са достатъчни, особено при пациентите с повишен риск за развитие на ИБС [11].

През последното десетилетие ролята на фармацевтите в аптеките за обслужване на амбулаторни болни непрестанно се променя, като те все по-активно вземат участие при провеждането на различни здравни кампании за профилактика на редица заболявания [13]. Предоставянето в аптеката на различни услуги с добавена стойност [4-6, 12] е сред основните фактори, които различават една аптека от друга и е ключов за формирането и запазването на постоянни пациенти [1].

Измерването на кръвното налягане в аптека може да играе важна роля в профилактиката на ССЗ и за намаляване на риска от развитие на ИБС [11].

Цел

Целта на проучването е да установи, какви са относителният дял и профилът на пациентите/посетителите в аптека за обслужване на населението, които искат да измерят своето кръвно налягане.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

- Аптеки за обслужване на населението в София.
- Посетители в аптека, търсещи допълнителни услуги във връзка с проблеми и/или притеснения за собственото си здравно състояние.
- Медицински изделия и други материали за измерване на кръвното налягане

(напълно автоматичен апарат за измерване на кръвно налягане PIC Personal Check).

- Пряка анонимна стандартизирана анкета с анкетна карта на хартиен носител.

ДИЗАЙН НА ПРОУЧВАНЕТО

Изследването беше проведено в работни дни през периода 06.06.2011–15.07.2011 г. в аптеки за обслужване на населението на територията на София. На видно място върху техните витрини беше поставен специално разработен постер, указващ, че в аптеката се предлага безплатно измерване на кръвното налягане. Крайната цел на проучването беше да бъде подбрана извадка и да бъде направено измерване на 100 доброволно участващи пълнолетни лица, сами поискали да се възползват от допълнителната услуга, предлагана в аптеката. При заявяване от страна на пациент/посетител на желание за измерване на кръвно налягане следваха предварителни разяснения относно начина на провеждането и метода, по който ще се извърши. След провеждането на теста, извършващият го магистър фармацевт заедно с пациента/посетителя попълва въпросите от предварително подготвената анкетна карта.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Общият брой на пациентите и посетителите в двете аптеки за периода на проучването е 3287, от тях на първите 100, изявило желание, е било направено измерване на кръвното налягане. Делът на пожелалите да им бъде направено измерване е приблизително 3%, което показва относително слаба нагласа за ползването на профилактични услуги в аптека. Този факт се потвърждава и от съпоставката обем на извадката/продължителност на периода на подбор. Тук следва да се подчертае, че средно за периода на проучването от 30 дни, среднодневният брой, пожелали участие (измерване на кръвно налягане), е 3,3 човека.

Разпределението на участниците в проучването е почти поравно между двата пола. Жените са 54%, а мъжете – 46% (фиг. 1).

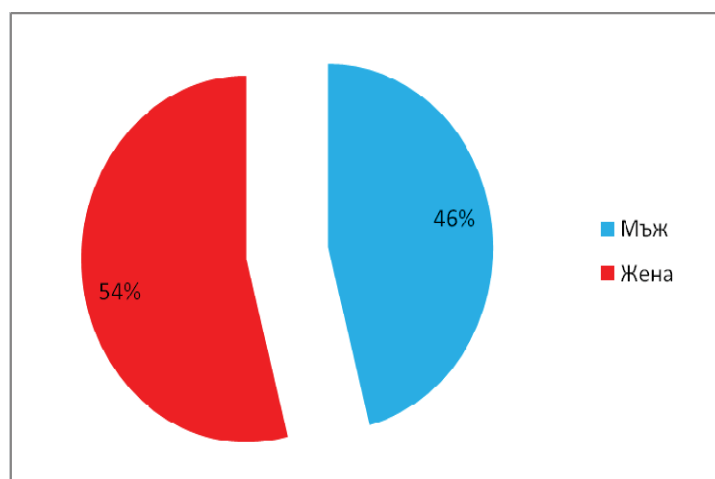
Според възрастта си участниците се разпределят както следва: почти една чет-

върт от лицата са на възраст до 29 г. (23%), всеки шести (17%) е между 30 и 39 г., всеки пети анкетиран (20%) е на възраст 40-49 г., всеки четвърти (26%) е между 50 и 59 г., а най-малък дял – 1/7 от извадката (14%), съставляват лицата на 60 и повече навършени години (фиг. 2). Респондентите са почти равномерно разпределени според тяхната възраст.

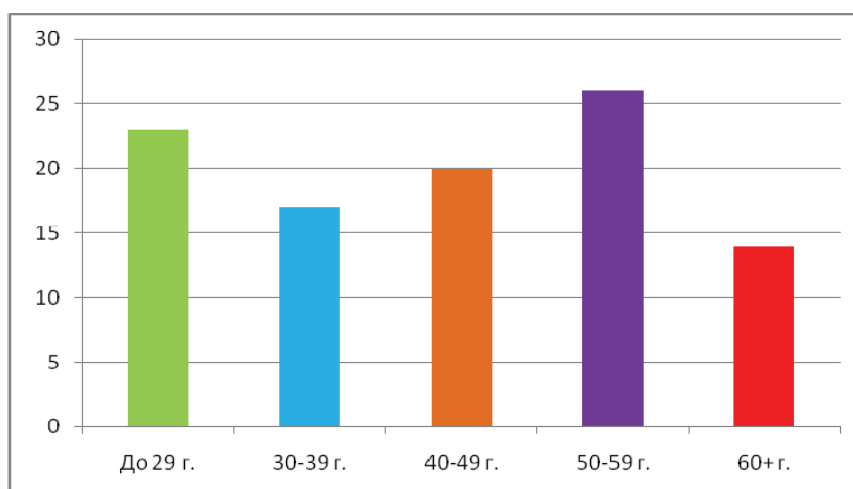
Съотношението на различните възрасти между респондентите от двата пола е различно ($p < 0.05$, Cramer's $V = 0.331$). Сред жените по-често се срещат лица на възраст 40-49 г., докато при мъжете преобладават възрастовите групи 30-39 г. и над 50 г. (фиг. 3). Най-ниска степен на желание за измерване на кръвно налягане съществува във възрастовата група 60+, което в известна степен може да се обяс-

ни с широкия достъп до апарати за измерване, наличието им в по-висока степен при лицата от тази група в домашни условия и болестността, която налага регулярното самоизмерване. Ниската степен на желание при възрастовата група 30-39 години е повод за сериозни изводи и усилия по посока здравно обучение, информация и профилактика.

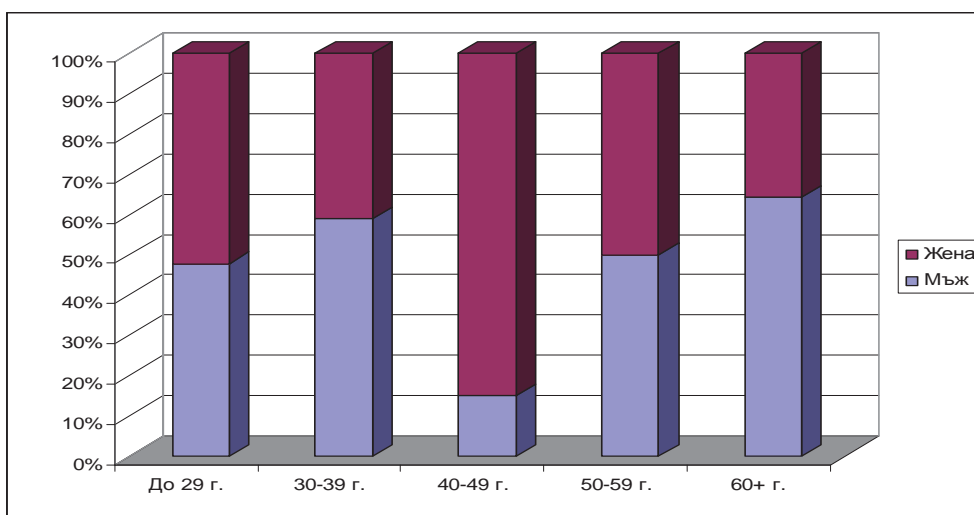
Участниците в изследването са с много високо ниво на образование. Над две трети от тях (72%) са завършили висше образование, всеки четвърти (26%) е със средно, а само 2% са завършили основно образование (фиг. 4). Няма статистически значима разлика в разпределението на мъжете и на жените според тяхното образование, както и на лицата от различните възрастови групи ($p > 0.05$).



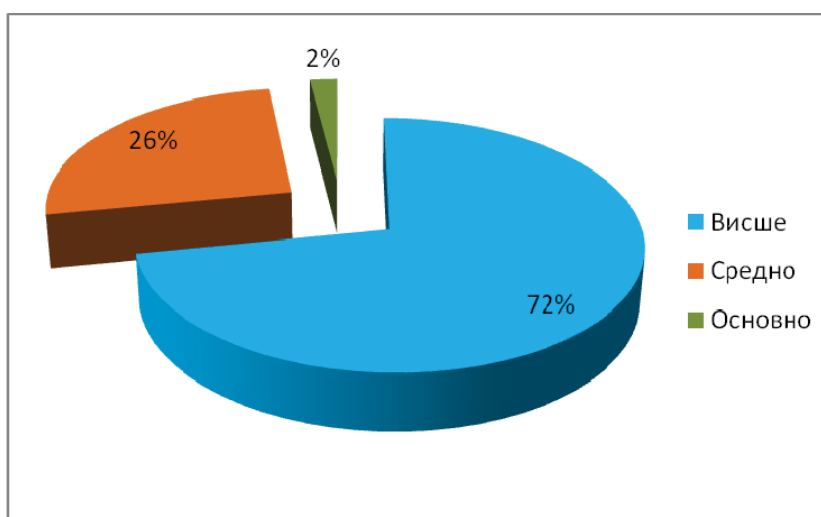
Фиг. 1. Разпределение на участниците по пол (относителен дял)



Фиг. 2. Разпределение на участниците според тяхната възраст (абсолютен брой)



Фиг. 3. Разпределение на респондентите по пол и възраст (относителен дял)



Фиг. 4. Разпределение на участниците според нивото на завършеното от тях образование (относителен дял)

Данните за нивото на образование на извадката потвърждава хипотезата, че по-образованите лица са по-склонни да се грижат за своето здраве по-често, по-задълбочено и имат положително отношение към профилактиката на заболявания. В този смисъл аптеките могат да бъдат място за разпространение на информационни материали и кампании по укрепване и грижи за здравето и здравословния начин на живот.

ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основните изводи от проведеното проучване на желанието за измерване на кръвно налягане сред посетителите на аптеки в София могат бъдат обобщени:

- налице е готовност за измерване на кръвно налягане сред относително малък брой от посетителите/пациентите в аптеките – около 3%;
- профилът на индивидите, които имат нагласа за ползване на профилактични услуги в аптека, се характеризира като – високо образование, 50-59 години за мъжете и 40-49 години за жените.
- младите хора до 29 години са подходяща целева група за информационни и обучителни кампании за значението на превенцията на ССЗ и значението на редовното измерване на кръвно налягане.

ОГРАНИЧЕНИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО

Представените данни са от сравнително малко по обем и фокусирано в голям

град проучване и показват желанието сред населението за измерване на кръвно налягане в аптека. Въпреки това получените резултати могат да бъдат насока за съвместни усилия за подобряването на профилактиката и превенцията на ССЗ от страна на медицинските специалисти – лекари и фармацевти.

Библиография

1. Григоров, Е., Г. Долмаян и И. Гетов. Тест-проучване на готовността за заплащане на допълнителни услуги в аптеката. – Здравна политика и мениджмънт, **11**, 2011, № 1, 29-33.
2. Arima, H., F. Barzi et J. Chalmers. Mortality patterns in hypertension. – J. Hypertens., **29**, 2011, Suppl 1, S3-7.
3. Deaton, C. et al. The global burden of cardiovascular disease. – Eur. J. Cardiovasc. Nurs., **10**, 2011, Suppl 2, S5-13.
4. Desselle, S. P. et D. P. Zgarrick. Pharmacy management: essentials for all practice settings. 2004, McGraw-Hill.
5. Doucette, W. R. et al. Organizational factors influencing pharmacy practice change. – Res. Social. Adm. Pharm., 2011.
6. Guignard, E. et O. Bugnon. Pharmaceutical care in community pharmacies: practice and research in Switzerland. – Ann. Pharmacother., **40**, 2006, № 3, 512-517.
7. Kotseva, K. Global preventive policies. Strategies at European and worldwide level. – Rev. Esp. Cardiol., **61**, 2008, № 9, 960-970.
8. Lawes, C. M., S. Vander Hoorn, et A. Rodgers. Global burden of blood-pressure-related disease, 2001. – Lancet, **371**, 2008, № 9623, 1513-1518.
9. Levenson, J. W., P. J. Skerrett, et J. M. Gaziano. Reducing the global burden of cardiovascular disease: the role of risk factors. – Prev. Cardiol., **5**, 2002, № 4, 188-199.
10. Mendis, S. Challenges for the management of hypertension in low-resource settings. – Ethn. Dis., **13**, 2003, Suppl 2, S67-70.
11. Prugger, C. et al. Blood pressure control and knowledge of target blood pressure in coronary patients across Europe: results from the EUROASPIRE III survey. – J. Hypertens., **29**, 2011, № 8, 1641-1648.
12. Shepherd, M. D. Defining and marketing value added services. – Am. Pharm., NS35, 1995, № 1, 46-54, 54-55.
13. van Mil, J. W., B. Frokjaer, et T. F. Tromp. Changing a profession, influencing community pharmacy. – Pharm. World Sci., **26**, 2004, № 3, 129-132.
14. Wilson, P. W. et al. Prediction of coronary heart disease using risk factor categories. – Circulation, **97**, 1998, № 18, 1837-1847.
15. Yusuf, S. et al. Global burden of cardiovascular diseases – Part I: General considerations, the epidemiologic transition, risk factors, and impact of urbanization. – Circulation, **104**, 2001, № 22, 2746-2753.

Постъпила – 05.03.2012 г.

✉ Адрес за кореспонденция:

Гл. ас. маг. фарм. Евгени Григоров
Фармацевтичен факултет
Медицински университет
ул. Дунав № 2
1000 София
e-mail: evgeni.grigorov@pharmfac.net

✉ Address for correspondence:

Evgeni Grigorov
Faculty of Pharmacy
Medical University
2 Dunav, str.
1000 Sofia
e-mail: evgeni.grigorov@pharmfac.net